

Magyar Biokert – Termeljük meg saját bioélelmiszerünket!

Dr. Solti Gábor

A Kápát-medence, a Magyar Birodalom országai évszázadokon keresztül Európa éléskamrájának számított. Itt lehetne a lehetőség, hogy most az EU nyugati részének egészséges, ízletes, zamatos bioélelmiszerek beszállítója lehessen. De ha ez nem is lehetséges, legalább, ha nem is teljesen, de részben termeljük meg saját élelmiszerünket és azt lehetőleg bio minőségben.

Nem is olyan régen vidéken még az emberek maguk termelték meg a saját maguk által elfogyasztott élelmiszer nagy részét. Aztán falun is inkább a bevásárlóközpontokból szerezték be a legalapvetőbb élelmiszereket is. És észre sem veszik, hogy mint fogyasztanak. Az utóbbi időben azonban egyre nő azok száma, akik felismerik a rájuk, a családjukra leselkedő veszélyeket és tudatos vásárlókká, fogyasztókká válnak. Nekik akarunk segíteni, megismertetni őket a saját, vegyszermentes élelmiszer előállításával, az egészséges táplálék fogyasztásának élményével, örömeivel.

Az elmúlt 10 év alatt az Európai Unió 28 országában az ökológiai gazdálkodás területének növekedése 60% volt. A 2004 után csatlakozott – többségében volt szocialista – országok ökotertülete ezen időszak alatt 320%-kal, több mint háromszorosával nőtt. Sajnos Magyarország erősen lemaradva, az utóbbi országok között az utolsó helyen áll: hazánk ellenőrzött ökotertülete az EU-s csatlakozás, 2004 óta stagnál, illetve kis mértékben csökkent.

A Sárközy Péter Alapítvány 2001 óta rendszeresen felhívja a figyelmet a hazai biomozgalmat, ökológiai gazdálkodás válságára; javaslatot téve a problémák megoldására. Sajnos – amint a tények mutatják – eredménytelenül.

Ezt látva, felismerve a lehetőségeinket, az alapítvány elindított egy olyan mozgalmat, mely visszatér az alapokhoz: az alulról történő építkezéshez, mely a kiskertekből indul el. Ez jellemezte a biokultúra mozgalmat 1983-tól 2001-ig. Ezt váltotta fel a nagyüzemi és profitorientált szemlélet. Az eredmény látható.

Újra kell értelmezni a bioélelmiszer fogalmát. Mi is a bioélelmiszer?

- Amelyet az Európai Unió jogszabályainak előírásai szerint állítottak elő. Ez a jogszabály mindenki számára hozzáférhető. Ennek betartásával bárki előállíthatja, megtermelheti saját bioélelmiszerét.
- Amelynek előállítását, termesztését az illetékes állami szervezet által akkreditált ellenőrző szervezet (Magyarországon a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft HU-ÖKO-01, illetve a Hungária Öko Garancia (HÖG) Kft. HU-ÖKO-02) ellenőrzött és a megfelelőségről kiadta az igazolást. Az ilyen igazolás birtokában az élelmiszerek bio minőségüként forgalmazhatók.

A fentiek alapján, annak érdeke, hogy ellenőriztesse gazdaságát, aki az ökológiai feltételrendszer alapján megtermelt termékét árusítani, forgalmazni akarja. Mivel az ellenőrzés jelentősen növeli az előállítás költségét – 2014-ben az ellenőrző szervezetek minimál ellenőrzési díjai 50-55 ezer Ft + ÁFA –, gyakran irreálisan magasra növeli a bioélelmiszerek árát. Ezt már csak a tehetősebbek vagy az elkötelezett tudatos vásárlók, fogyasztók tudják megfizetni. És a nyugati kereskedők. Ezért aztán a hazai bioélelmiszer 80-90%-a külföldre, elsősorban nyugati piacra kerül. 25-30 évvel ezelőtt a biokertekből, a kiskerti tapasztalatokat felhasználva indult el az üzemi méretű biogazdálkodás, sajnos az a cél, hogy a lakosság minél nagyobb rétegeit ellássuk bioélelmiszerekkel, nem valósult meg, mert a gazdaságok nagy része nem a hazai piacra, hanem exportra termel. Így a hazai, egészségesen táplálkozó fogyasztóknak már csak igen kevés minősített bioélelmiszer marad. Pedig nemzetünk egészségvédelme érdekében minél nagyobb arányban kellene egészséges bioélelmiszert fogyasztani.

Amíg a fenti ellentmondást nem lehet feloldani, segíteni kell az embereket, hogy megbízható módon minél többen tudják megtermelni bioélelmiszerüket, és a bioklubokon keresztül egymás között elcserélhetik, vagy helyi piacon árusíthatják, ha nem is hivatalosan biotermékként.

Még egy téveszmét kell eloszlatni. A biotermesztés nem az, hogy nem alkalmazunk semmiféle talajjavító, növényvédő és rovarirtó szert. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) honlapján (www.nebih.gov.hu) közzétett

lista szerint 95 db trágyázó és talajjavító anyagot, és 73 db növényvédelmi és raktározási céllal felhasználható anyagot, terméket használhatnak a biogazdálkodók.

A családi, helyi bioélelmiszer igények kielégítésére korábban elterjedt volt az ún. „kis ellenőrzés” rendszere. Ez azt jelentette, hogy a családi kertekben az ökogazdálkodás szigorú feltételrendszere alapján végzett termelés során előállított bioélelmiszerekre is megszerezhető volt az igazolás. Ez azonban nem jogosította fel a termelőt, hogy áruját a kereskedelmi forgalomban értékesítse. A gazdának az erkölcsi érték mellett csak az a tudata maradt, hogy papírja volt, hogy ő és családja bioélelmiszert fogyaszt.

Ezt is megváltoztathatja egy olyan, széles alapokon álló, jelentős társadalmi bázissal rendelkező mozgalom, amely az ellenőrzött ökológiai gazdálkodást (termelést, feldolgozást, kereskedelmet) támogathatná, biztosítva az ellenőrzött gazdálkodás utánpótlását.

Közismert, hogy a múlt század első felében a gazdálkodás, a háztáji, a konyhakertek művelése gyakorlatilag biogazdálkodás volt. Akkor még ismeretlen volt a génmódosítás, a műtrágyák, szintetikus rovarirtók, gyomirtók használata, általános gyakorlat volt a vetéscserzés és a szervestrágyázás. Ezekre az ismeretekre, erre a gyakorlatra vidéken még sokan emlékeznek, vagy tovább tudják adni a fiataloknak.

Fontos lenne elindítani a Magyar Biokert mozgalmat, hogy akinek van kiskertje, az az ökológiai feltételrendszer szerint termelje meg saját vagy családja zöldség- és gyümölcszükségletét. Ehhez rendelkezésre áll az ökológiai gazdálkodást szabályozó rendelet, feltételrendszer és segíti őket számos szakkönyv, ismeretterjesztő kiadvány és az ökológiai gazdálkodás, biokultúra területén tevékenykedő mintegy száz civil szervezet, szövetség, egyesület, alapítvány.

A biokertek esetében fontos, hogy lehetőség szerint a Kárpát-medencében őshonos génállományú növényeket, régi magyar gyümölcsöket termesszünk, őshonos állatokat tartsunk.

Edmond Bordeaux Székely az ökológiai egészségkert fogalmat 2 500–5000 m² közötti földterületre, kertre használja, ahol egy négyfős család megteremtheti magának a szükséges növényeket. A régi vidéki házakhoz tartozó kertek hozzávetőlegesen 1 000–3 000 m² közöttiek voltak. Ezen bőven meg tudták termelni a saját, illetve a teljes családjuknak a zöldséget és gyümölcsöt. Magyarországon az

egy főre jutó zöldség- és gyümölcsfogyasztás 150-200 kg közötti, mely az összes, kb. 6-700 kg-os étel-miszer-fogyasztás mintegy 30%-a.

A magyar vidék megújításáért, fennmaradásáért indított kezdeményezéseket olyan jelzőtüzekként is felfoghatjuk, mint amilyenek Boldog Özséb látomásában is megjelentek.

Özséb látomása szerint a távoli hegyormokon sok apró, szétszórt kis lángokat, tűzszikrát lát, melyek beborítják a Pilist, mintha virágok lennének. A látomás szerint ezek az apró lángok elkezdnek egymás felé közeledni. Először csak két lángocska egyesül, aztán kettő egyesül egy harmadikkal, majd az összes láng igyekszik egy közös központ felé, majd hatalmas tűzszloppá egyesülnek.

A magyar vidék megújulásában eredményt csak akkor érhetünk el, ha ezek a mozgalmak egyesülnek és egy közös programként működnek. Mindenki külön-külön hozná és hozzáadná saját értékeit. Mint a sok láng közül egy, mely nem kiolt, elhalványít, hanem erősíti a közös tüzet.

A Magyar Biokert mozgalmat a Föld szívcsakrájából, a Pilis hegységéből, Piliscsabáról indítjuk. Célunk, hogy a Magyar Biokert mozgalom keretében az étel-miszertermelésnek egy olyan rendszerét vezessük be, amely képessé teszi a kertészeti tapasztalattal kevésbé vagy egyáltalán nem rendelkező embereket is arra, hogy a legkiválóbb minőségű zöldségeket, gabonaféléket és gyümölcsöket állítsák elő minimális földterületen, elenyésző munkával. Ezt a rendszert mi ökológiai kertészetnek nevezzük, miután bio-ökológiai alapelveket alkalmazunk mind a talajművelésnél, mind a természetű növények kiválasztásánál. A központi cél olyan növényi táplálékok előállítása, amelyek különösen gazdagok ásványi elemekben, vitaminokban és más tápanyagokban, s mindezt egy olyan életmód – a kreatív vidéki élet – keretében, amely lehetővé teszi a család számára, hogy szükségleteinek többségét előállítsa egy önfenntartó kisgazdaságban, amelynek integráns része az ökológiai kert.

Ahhoz, hogy újraépítsük a biomozgalmat és elindítsuk az ökogazdálkodást a fejlődés útján, vissza kell nyerni a hitelességet. Ennek a hitelességnek a visszanyerését a kiskertekben látjuk. Azokban a kiskertekben, ahol a gazda a saját maga, a családja (gyermekei, unokái) és ismerősei részére állítja elő, a haszonszerzés igénye nélkül a biotermékeket. Betartva a bioétel-miszer-előállítás szigorú feltételeit, de esetleg az ellenőrző szervezetek bevonása nélkül. Ez esetben ugyan nem árusíthatja termékét bioétel-miszerként, de megvan az a tudata, hogy

szintetikus vegyszerektől mentes élelmiszert szolgál fel családjának. Ugyanakkor ezekben a kiskerti közösségekben – helyi biocsoportok, kertbarátok köre – az úgynevezett ellenőrzést a közösség tagjai biztosítják: ők pontosan tudják, hogy ki a hiteles termelő.

Magyarországon Karcagról, Kovács Szilvia ötletgazda nyomán, elindult a Legszebb Konyhakertek programja. A konyhakerti gazdálkodás fenntartja a tájra jellemző termelési kultúrát, a családban tovább örökíti a művelési hagyományokat és biztosítja az őshonos, ritka növényfajok továbbélését – hangsúlyozta dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter, amikor Karcagon – ahonnan a kezdeményezés elindult – átadta a „Magyarország legszebb konyhakertje” címet. Az első évben 60 településről 939-en vettek részt a programban. A miniszter elmondta, hogy ma Magyarországon csaknem 200 000 hektár elhanyagolt zártkert található, melynek termesztésbe vonása jelentősen növelhetné a családok zöldség- és gyümölcs-önellátását.

A Magyar Biokert mozgalom ehhez a programhoz szervesen kapcsolódhat, azzal, hogy azok, akik bioélelmiszert szeretnének megtermelni, kapják meg az ehhez szükséges ismereteket, szaktanácsadást, segítséget. Meggyőződésem, hogy ez a mozgalom megújíthatja a hazai ökogazdálkodást.

A Legszebb Konyhakert programhoz kapcsolódik az MNVH Közösségi Tanulókert Hálózat programja. Ebbe a programba óvodák és iskolák kapcsolódnak be. Emlékeztetk arra, hogy az egykori Biokultúra Egyesület – elsősorban a Parádi-házaspár – közreműködésével már megvalósította a Zöld Óvoda, a bio óvoda programmal az egyesület és az óvodák közötti együttműködést. Ugyanezt látjuk most a Délvidéken – Szabadkán és Magyarkanizsán – a Prof. Dr. Tereza Horvat Skenderović vezetésével elindult óvodai bioétkeztetési programban, de nem kell messze mennünk: például a szomszéd településen, Pilisvörösváron nagyon jól, hosszú évek óta működik a Német Nemzetiségi Óvodában Ziegler Tiborné irányításával a Zöld Óvoda program.

A mi programunk célja, hogy az országban a jelenleg meglévő több mint 600 Zöld Óvodából minél több legyen „bio óvoda”, olyan óvoda, ahol az óvodai kert művelésében a biogazdálkodás szellemisége érvényesül, az ökogazdálkodás módszereit alkalmazzák.

A „Magyar Biokert – Termeljük meg saját bioélelmiszerünket!” programot azokra építjük, akik ellenőrzéssel, vagy ellenőrzés nélkül, de hosszú-hosszú évek óta a valódi bio szellemisséggel állítják elő, termelik meg az élelmiszerüket. Ők azok, akik nincsenek benne a különböző tévék show-műsoraiban, de hitelességüket a családjuk és a közösségük tanúsítja, certifikálja.